

Tervise- ja tööministri käskkirjaga „Noortele tööturuteenuste osutamine COVID-19 kriisi mõjudest taastumiseks“ kinnitatavate toetuse andmise tingimuste seletuskiri

I Sissejuhatus

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ (edaspidi *RRFi määrus*) § 7 lõikele 1 ja kooskõlas sama paragrahvi lõikega 2 võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada toetuse andmise tingimused (edaspidi *TAT*) käskkirjaga ning volitada tegevused juriidilisele isikule või riigiasutusele.

TAT on välja töötanud Sotsiaalministeerium koostöös Eesti Töötukassaga (edaspidi *töötukassa*).

Taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutamisel Eestis on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.02.2021, lk 17–75), artikli 18 lõikes 1 nimetatud taaste- ja vastupidavuskava (edaspidi *taastekava*).

Käesoleva käskkirjaga kehtestatakse taastekava¹ tervise- ja sotsiaalkaitse valdkonna 3. investeeringu (ID 20.6.4.1) „Noorte tööturumeetmed“ elluviimiseks TAT „Noortele tööturuteenuste osutamine COVID-19 kriisi mõjudest taastumiseks“. TAT ettevalmistamisel on arvesse võetud, et COVID-19 pandeemia tagajärjel on noorte töötus hakanud kasvama ja mitteaktiivsus suurenema ning löögi alla on sattunud sektorid, kus töötab palju noori (teenindus, toitlustus, turism). 16–26-aastaste noorte töötuse määr tõusis Eestis 2020. aastal 14,9%-ni (aasta varem oli näitaja 9%). 2021. aastal langes kõnealune määr 13,9%-ni. Aastaga kasvas samas vanuserühmas 8,9%-lt (2019. a) 10,6%-ni (2020. a) nende noorte osatähtsus, kes ei õpi ega tööta. 2021. aastal tõusis NEET noorte osatähtsus 11,7%-ni.

TAT eelarve on kokku 10 000 000 eurot, millest ELi toetuse, täpsemalt taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) osakaal on 100%.

TAT sisaldab eesmärkide ja toetatavate tegevuste kirjeldust, eelarvet, toetatavate tegevuste sihtrühma, näitajaid, tulemusi, elluviijat (toetuse saajat) ja rakendamise tingimusi.

TAT tegevuste elluviijaks ehk toetuse saajaks on töötukassa.

Käskkirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi tööhõive osakonna tööturuteenuste juht Kristi Suur (tel 626 9194, kristi.suur@sm.ee), nõunik Kelli Ilisson (tel 626 9197, kelli.ilisson@sm.ee) ja nutika arengu toetamise osakonna peaspetsialist Jüri Lössenko (tel 626 9186, juri.lossenko@sm.ee) ning töötukassa juhatuse liige Pille Liimal (tel 614 8500, pille.liimal@tootukassa.ee), juriidilise osakonna juhataja Ira Songisepp (tel 614 8520, ira.songisepp@tootukassa.ee) ja raamatupidamis- ja finantsosakonna finantsjuht Vilma Mand (tel 614 8589, vilma.mand@tootukassa.ee).

Käskkirja juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (tel 626 9128, piret.eelmets@sm.ee).

TAT on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs käesoleva seletuskirja IV osas.

---

¹ Eesti taaste- ja vastupidavuskava, kättesaadav: <https://rrf.ee/wp-content/uploads/2021/10/EE-Taastekava-051021.pdf>

II Käskkirja sisu

Käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ § 7 lõike 1 alusel.

TAT sisaldab 13 punkti:

1. Reguleerimisala
2. Toetuse andmise eesmärk
3. Toetatavad tegevused
4. Tulemused
5. Ühised näitajad
6. Tegevuste elluviija
7. Tegevuste eelarve
8. Kulude abikõlblikkus
9. Toetuse maksmise tingimused ja kord
10. Elluviija kohustused
11. Aruandlus
12. Riigiabi ja vähese tähtsusega abi
13. Vaide esitamine.

Aastate kaupa on eelarve näidatud lisa finantsplaanis.

1. Reguleerimisala

Nimetatud on, millist taastekava investeringu elluviimist TAT reguleerib.

2. Toetuse andmise eesmärk

Noorte (16–29-aastaste) töötuse määr tõusis 9,5%-lt 2019. aastal 15,2%-ni 2020. aastal. Koroonakriis on mõjutanud üldiselt kogu tööturгу ning oluliselt on mõjutatud just need noored, kellel on tööturu suurenenud konkurentsiolekorrast vähenenud võimalused tööturule siirduda vähese või puuduva töökogemuse ja kehvemate oskuste tõttu. TAT eesmärk on motiveerida tööandjaid värbama vähese või puuduva töökogemusega 16–29-aastaseid noori.

3. Toetatavad tegevused

Nimetatud punktis kirjeldatakse tegevusi TAT eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks. Iga tegevuse juures näidatakse sihtrühm ja tegevuse üldajaraam. TAT tegevusi viib ellu töötukassa.

4. Tulemused

Sõnastatud on TAT üldine tulemus, näitaja, mis tulemuse saavutamist mõõdab, näitaja sihttase ning selle saavutamise tähtaeg. TAT näitaja aitab mõõta selle eesmärkide saavutamist nii kvantitatiivselt kui ajaliselt. Näitaja sihttaseme seadmisel ning teenuse „Minu esimene töökoht“ (M1T) kuluarvestusel on aluseks võetud teenuse rakendamise varasem kogemus. Teenust M1T on alates 2015. aastast rahastatud Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahenditest. Kokku on perioodil 01.2015–08.2020 teenust M1T saadud 3468 korda ja selleks on kulunud 9,5 miljonit eurot. Meetme rakendamisel on iga-aastane kulu teenusesaaja kohta kasvanud. Kulu kasv on tekkinud eelkõige teenusesaajate arvu kasvu tõttu. Suurem kasv toimus 2017. aasta septembris, kui muudeti teenusesaajate sihtrühma tingimusi. Varem said teenust ainult need 17–29-aastased noored, kellel töökogemus puudus või see oli vähene ja kellel puudus haridus. Alates 2017. aasta septembrist on teenust võimalik saada ka 16–29-aastastel noortel, kellel on puuduv või vähene töökogemus ja omandatud erialane haridus.

Kulu noore kohta on tõusnud üldise palgakasvu tõttu, samuti seetõttu, et kui varem said madalama haridustasemega noored tööle pigem madalama palgaga töökohtadele, siis kõrgema haridustaseme omandanud noored teenivad ka rohkem palka. Teenusesaajate osas prognoositakse pigem sama taseme jätkumist ja tõusu nii toetuse kui koolitushüvitise kasutamisel. Oluline on koolituse kasutamist tugevdada. Ajavahemikul jaanuar 2015 kuni august 2020 kasutati koolitushüvitist kokku 204 korral (6% kõigist teenusesaajatest). Täpsemalt kasutati koolitushüvitist 143 töötaja puhul üks kord ja 70 töötaja puhul mitme koolituse jaoks.

5. Ühised näitajad

Nimetatud on RRFi toetusega seotud ühised näitajad koos alamnäitajatega, millesse käesoleva TAT tegevused panustavad. Käesolev TAT panustab otseselt ühistesse näitajatesse, milleks on „18–29-aastased noored osalejad“ ja „Pärast programmist lahkumist tööle läinud või tööd otsima asunud osalejad“.

6. Tegevuste elluviija

Nimetatud on toetatavate tegevuste elluviija, kelleks on töötukassa.

7. Tegevuste eelarve

Tegevuste eelarve kokku on 10 000 000, millest ELi toetuse ehk taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) määr on 100%. Täpsem eelarve jaotus tegevuste ja aastate kaupa on näidatud lisa finantsplaanis.

8. Kulude abikõlblikkus

TAT-s nimetatakse vajaduse korral mitteabikõlblikud kulud ning täpsustatakse abikõlblikke kulusid. Kulu on abikõlblik, kui see on kooskõlas TAT-ga.

9. Toetuse maksmise tingimused ja kord

Toetus makstakse elluviijale välja tekkinud ja tasutud kulude alusel Riigi Tugiteenuste Keskusele (edaspidi RTK) e-toetuse kaudu esitatud maksete saamise aluseks olevate dokumentide ja tõendite põhjal.

Maksimaalne võimalik tõendamata ettemaksete osakaal projekti toetuse kogusummast võib korraga olla kuni 40% projekti toetuse kogusummast ning selle saamisel tõendab elluviija ettemakse kasutamise tekkinud ja tasutud kulude katteks RTK nõudmisel.

Makse saamise aluseks olevaid dokumente ja tõendeid võib e-toetuse kaudu esitada vähemalt üks kord kvartalis. Toetuse väljamaksed tehakse proportsionaalselt omafinantseeringuga. Praktikas tähendab see seda, et maksmisele kuuluv toetuse summa arvutatakse vastavalt sätestatud toetuse protsendile esitatud abikõlblikest kuludest. Kuna toetuse osakaal kõnealuses TAT-s on 100%, kuulub väljamaksmisele kogu abikõlblike kulude summa.

Punktis 9.6 on loetletud olukorrad, millal RTK-l on õigus maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult peatada. Puuduste ilmnemise korral teavitab RTK sellest toetuse saajat ning palub toetuse saajal puudus korrigeerida või esitada täiendavaid tõendeid või selgitusi. Puuduse likvideerimise järel jätkatakse toetuse maksmisega seotud toiminguid. Kui toetuse saaja puudusi ei likvideeri, teeb RTK finantskorrektsiooni. Kui puudus tuleneb RTK toimingust, likvideerib puudused RTK.

10. Elluviija kohustused

Elluviija on kohustatud toetatavaid tegevusi tegema vastavalt eelarvele, saavutama näitajate sihttasemed tegevuste elluviimise tähtaja lõpuks ning esitama Sotsiaalministeeriumile infot tegevuste edenemisest ja tulemuste saavutamisest e-toetuse kaudu.

Elluviija on kohustatud koguma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241 artikli 22 lõike 2 punktis d nimetatud andmeid, milleks on:

- lõpliku vahendite saaja nimi;
- töövõtja ja alltöövõtja nimi, kui lõplik vahendite saaja on avaliku sektori hankeid käsitlevate liidu või liikmesriikide õiguse tähenduses avaliku sektori hankija;
- vahendite saaja või töövõtja tegelikult kasu saava omaniku (saavate omanike), nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 artikli 3 punktis 6, eesnimi (-nimed), perekonnanimi (-nimed) ja sünniaeg;
- kõigi taaste- ja vastupidavuskava kohaste reformide ja investeerimisprojektide elluviimiseks võetavate meetmete loetelu ning avaliku sektori toetuse kogusumma nendeks meetmeteks, ning tuues välja rahastust ning muudest liidu fondidest makstud summad.

Samuti on elluviija kohustatud järgima üldisi teavitamishõudeid toetust saanud isikutele tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241 artikli 34 punktidest 1–3, mille eesmärk on tagada taastekavas kavandatud rahalise toetuse liidupoolse rahastamise nähtavus, ja selleks tuleb kasutada ettenähtud märgist. Kuivõrd Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/241 artikkel 34 näeb ette üldise teavitamiskohustuse, kehtivad toetuse saaja suhtes teavitamishõuded alates toetuse kasutamise õiguse tekkimisest.

11. Aruandlus

Nimetatud on aruandlusperioodid ning vahearuanannete ja lõpparuande esitamise tähtajad, mis esitatakse e-toetuse kaudu RTK poolt välja töötatud vormil, samuti tähtajad ühiste näitajate saavutamise kohta. Lisaks nähakse ette nõutavas aruandluses esitatav minimaalne informatsioon, millega tagatakse projekti andmete ja tulemuste ühetaolisus ning kontrollitavus.

12. Riigiabi ja vähese tähtsusega abi

TAT raames makstakse teenuse „Minu esimene töökoht“ kaudu tööandjale noore palkamiseks palgatoetust ja hüvitatakse tema koolitamisega seotud kulud ning töötatakse välja koolitusprogramm sihtrühma tööleasumise toetamiseks. Otseseks abi saajaks on töötukassa, kelle kaudu antakse abi ettevõtjatele nende majandustegevuseks.

Riigiabi reguleerivad ELi õigusaktid ning riigisisese tasandil konkurentsiseaduse riigiabi peatükk (6. ptk). Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikele 1 on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

Kuivõrd TAT raames antavad toetused kvalifitseeruvad riigiabiks, on meetmete kasutamisel väga oluline järgida lubatava riigiabi kriteeriume. ELi toimimise lepingu artikkel 107 eristab riigiabi, mida loetakse ühisturuga kokkusobivaks ning seega Euroopa õigusruumis lubatuks (art 107 lg 2), ja riigiabi, mida võib Euroopa Komisjoni loal pidada ühisturuga kokkusobivaks (art 107 lg 3).

Kui üldreeglite kohaselt tuleb antava riigiabi kohta esmalt esitada Euroopa Komisjonile riigiabi teatis, siis teatud juhtudel on abi andmiseks kehtestatud lihtsustatud režiim. Näiteks juhul, kui antakse abi 1) komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, määruse (EL) nr 1408/2013 või komisjoni määruse (EL) nr 717/2014 alusel. Samuti ei ole riigiabi teatist vaja esitada, kui riigiabi antakse

komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 alusel – sel juhul on aga vaja Euroopa Komisjonile esitada grupierandi teatis vastavalt konkurentsiseaduse §-le 34².

TAT punktis 3.1 sätestatud palgatoetus ja koolituskulu hüvitamine on vähese tähtsusega abi, mida antakse kooskõlas VTA määrusega, komisjoni määrusega (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9–17), ning komisjoni määrusega (EL) nr 717/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris (ELT L 190, 28.06.2014, lk 45–54).

Kui eelmistes lõikudes nimetatud komisjoni määrustes sätestatud vähese tähtsusega abi ülemmäärad on täitunud, on TAT punktis 3.1 sätestatud palgatoetus toetus, mida antakse kooskõlas komisjoni määrusega (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78). Riigiabi antakse kooskõlas komisjoni määrusega (EL) nr 651/2014 juhul, kui isik, kelle tööle rakendamise või töö jätkamise toetamiseks abi antakse, vastab TAT punktis 3.1 sätestatud teenuse osutamisel komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 2 punktis 4 sätestatule ning täidetud on komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 32 tingimused.

13. Vaide esitamine

Sõnastatud on vaide esitamise kord. RTK otsuse või toiminguga peale võib esitada vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Tulenevalt taastekava rakendavate asutuste ülesannetest on vaide esitamise korda täpsustatud selliselt, et kui vaide esitatakse RTK otsuse või toiminguga peale, lahendab vaide RTK.

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha;
- 2) komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes;
- 3) komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks;
- 4) komisjoni määrus (EL) nr 1408/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandussektoris;
- 5) komisjoni määrus (EL) nr 717/2014, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes kalandus- ja vesiviljelussektoris.

IV TAT mõjud

Noorte (16–29-aastaste) töötuse määr tõusis 7,4%-lt 2019. aastal 12,5%-ni 2020. aastal. 2021. aastal langes kõnealune töötuse määr 10,9%-ni. Käesoleva TAT raames osutatakse teenust „Minu esimene töökoht“. Teenus aitab kaasa tööturu nõrgema sihtrühma konkurentsivõime kasvule. TAT mõjutab otseselt noorte töötuse määra langemist, sest meetme raames on 16–29-aastaselt noorel reaalne võimalus tööle asuda ning koolitushüvitise kaudu oskusi arendada. TAT sihttasemena saab teenusest otseselt kasu 3178 noort.

Riigi tasandil on meetmel positiivne mõju noorte tööpuuduse vähendamisele, tööjõupuuduse leevendamisele ja hõive kasvule. Meetme oodatav mõju isiku tasandil avaldub eelkõige teenusesaajate paranenud tööturunäitajates, milleks on suurem töötamise tõenäosus.

Regionaalses vaates on noorte tööturu olukord kõige raskem Kirde-Eestis, kus 2021. aastal oli 16-29-aastaste töötuse määr 22,9%. Ülejäänud piirkondades jäi see 9-11% piiresse. Võrreldes 2020. aastaga on olukord pisut paranenud. Tööhõive määras on suuremad erinevused. Kõrgeim on hõive Põhja-Eestis 59,8%, järgnevad Lääne-Eesti 54,6%-ga ja Lõuna-Eesti 54,3%-ga. Halvem on olukord Kirde-Eestis 40,2% ja ka Kesk-Eestis 50,1%. Planeeritud meetme puhul ei ole mõistlik rakendada regionaalseid erinevusi, sest noorte sihtrühma näol on tegemist ühe haavatavama grupiga tööturul, mistõttu ei ole mõistlik kindla piirkonna noortele teenuse kasutamist soodustada. Ainuke lähenemine, mida kõnealusel juhul rakendada, on info jagamine suuremal määral nendes piirkondades, kus noorte töötuse määr on kõrgem. Mõjud keskkonnale piirduvad võimalusega suunata noori läbi palgatoetuste ja koolituste tööle kliima- ja keskkonnasektoritesse ning seeläbi tõsta üldist teadlikkust digi-ja rohepöördest. Kuna TAT eesmärk on noorte tööturule suunamine, siis toetatavate tegevuste raames keskkonnaeesmärke ei kahjustata.

Andmekaitsealane mõjuhinnang

TAT raames pakub teenust ja tegeleb sihtrühmaga töötukassa, kes on toetuse saaja. Töötukassa töötleb isikuandmeid tööturuteenuste ja -toetuste seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks, milleks on kõnealusel juhul tööturuteenuste osutamine ja tööturutoetuste maksmine (palgatoetus, tööalase koolituse kulu hüvitamine, jätkutugi, koolituste pakkumine). TAT tulemusel võib suurendada teatud ulatuses isikuandmete töötlemise maht, kui TAT abil jõuavad teenused ja toetused rohkemate abi vajavate noorteni. Isikuandmete töötlemise ulatus ei muutu, andmekoosseisud on nimetatud seaduses ja täpsustatud andmekogu põhimääruses.

Andmed kogutakse inimestelt endilt või teistest riigi infosüsteemidest. Kõikidele isikuandmetega seotud dokumentidele on kehtestatud juurdepääsupiirang, mille alused on esitatud avaliku teabe seaduse §-s 35. Töötukassa järgib isikuandmete töötlemist puudutavaid kehtivaid õigusakte, sh Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus), isikuandmete kaitse seadust ja avaliku teabe seadust. Töötukassa kasutab andmetele vastava turvalisuse taseme tagamiseks töökorralduslikult, tehniliselt ja füüsiliselt parimaid võimalikke meetmeid, et tagada isikuandmete nõuetekohane kaitse. Andmekogudes töödeldavatele andmetele piisava tasemega turvalisuse tagamiseks rakendatakse infosüsteemide turvameetmete süsteemi ISKE põhimõtteid. Töötukassa töötleb isikuandmeid, lähtudes õiguspärasuse, eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõttest, teenuste osutamiseks kasutatakse vaid selleks vajalikke ja ettenähtud andmeid. TAT kinnitamise tulemusel töötukassa andmete töötlemise reeglites ja protseduurides muudatusi ei tule.

Andmekaitsealast mõju võib kokkuvõtlikult hinnata väheseks.

V TAT jõustumine

TAT jõustub alates 31.03.2022.

VI TAT kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja e-posti teel Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks Eesti Töötukassale. Rahandusministeerium, Riigi Tugiteenuste Keskus ja Eesti Töötukassa kooskõlastasid eelnõu märkustega, millega olulises osas arvestati.